

Tongan

Ko hai te ne ala ma'u atu 'a e tokoni fakaenofu'anga?

Ke ke kau atu ki hono fakakaukau'i ki ha tokoni fakaenofu'anga kuo pau ke 'i ai ha'o fiema'u vivili ki hao nofo'anga pea mo fakamahino mai kiate kimautolu kuo' ke fai 'a e me'a kotoa te ke ala lava' ke kumi ha feitu'u ke ke nofo ai.

Ke ma'u atu 'a e tokoni fakaenofu'anga' kuo pau ke ke:

- ta'u 16 pe lahi hake ai
- nofo anga maheni 'i Nu'u Sila, **pea**
- hoko ko e tangata'i fonua Nu'u Sila, pe nofo fonua 'i Nu'u Sila. Kapau 'oku si'i hifo 'a ho'o nofo fonua 'i Nu'u Sila' 'i he ta'u 'e ua', 'e kei ala 'atā atu 'a e faingamālie' ni kapau 'oku' ke ma'u atu ha tefito'i penefiti (a main benefit).
Kapau 'oku' 'ikai ko ha tangata'i fonua Nu'u Sila koe pe nofo fonua 'i Nu'u Sila 'e kei ala 'atā atu pē 'a e faingamālie' ni kapau 'oku' ke ma'u atu ha penefiti fakatu'upakē (an emergency benefit) 'i ha ngaahi makatu'unga makehe ('o hangē ko eni', 'oku lolotonga fakahū 'a ho'o kole pepa nofo fonua' pea fiema'u ai ke ke nofo 'i Nu'u Sila)
- 'i ai ha'o pa'anga hūmai 'oku si'i hifo 'i he:
  - \$585.30 'i he uike ('osi to'o 'a e tukuhau') ki he kakai 'oku' 'ikai hanau hoa pe ha fānau 'oku nau tauhi
  - \$900.45 'i he uike ('osi 'a e tukuhau') ki he kakai 'oku' 'i ai honau hoa mo ha/pe fānau 'oku nau tauhi
- 'oku' 'i ai 'enau koloa pa'anga (cash assets) 'oku si'i hifo hono mahu'inga' 'i he \$42,700.

Kapau 'oku' 'i ai hao hoa, 'e fakakau atu hono vakai'i 'o e tu'unga 'oku' ne 'i ai' 'i ho'o tohi kole'.

Fiema'u nofo'anga 'i ha fakatu'upakē

Kapau 'oku' 'i ai ha'o fiema'u fakaenofu'anga fakatu'upakē (emergency housing), 'o hangē koe 'ikai ke 'i ai ha feitu'u ke ke nofo ai 'i he poo' ni, kātaki 'o telefoni mai he te mau ala tokoni atu, pea fakafehokotaki koe ki he ngaahi sēvesi 'i ho feitu'u'.

'I kai 'atā atu?

Kapau 'oku' ke 'ilo'i 'oku' 'ikai 'atā atu 'a e tokoni fakaenofu'anga' kiate koe, 'e kei malava pē ke mau tokoni atu 'aki hano 'oatu 'o ha ngaahi founa kehe mo ha ngaahi fale'i foki ki hono kumi 'o ha feitu'u ke ke nofo ai.

Vakai ki he uepisaiti 'a e MSD Housing www.housing.msd.govt.nz, sio hifo ki he'emaui tohi *Finding somewhere to live* (Kumi 'o ha feitu'u ke ke nofo ai) pe ko ho'o faka'eke'eke mai fekau'aki mo hano 'ai ha'o 'apoinimeni ki he seminā Housing Options (Ngaahi Founa Ma'u'anga Nofu'anga).

Kapau 'oku' ke pehē te mau ala 'oatu ha tokoni fakaenofu'anga

Telefoni mai kiate kimautolu 'i ha taha 'o e ngaahi fika' ni:

Work and Income: **0800 559 009**

Senior Services: **0800 552 002**

Sēvesi ki he to'utupu': Fetu'utaki ki ho'o kautaha fakahokongāue ki he to'utupu' (Youth Service Provider).

Kapau 'oku' 'i ai ha'o fika ngāue (client number), kātaki 'o tuku mateuteu ia. Te ke ma'u 'a e fika' ni 'i he ngaahi tohi kuo 'oatu meiate kimautolu' pe ko ho'o Kaati Sēvesi ki he Komiunitii' (Community Services Card) pe SuperGold Card (kapau 'oku' 'i ai ha'o kaati pehē ni). Te mau ala fehu'i atu foki mo ha ngaahi fakaikiiki kehe ke fakapapau'i 'oku' mau ma'u 'a e fakamatala tonu' 'i mu'a 'iate kimautolu lolotonga 'emaui talanoa mo koe'.